

Dansk Affaldsforening

Vodroffsvej 59, 1
DK - 1900 Frederiksberg C
Telefon +45 72 31 20 70
danskaffaldsforening.dk

Miljøstyrelsen
Att. Christian Vind
Vedr. journalnummer MST-774-00081
Sendt pr. mail til mst@mst.dk

Dato: 7. april 2015
J. nr. 11.7.9.1-01

Høringssvar på "Danmark uden affald II"

Miljøstyrelsen sendte den 4. februar 2015 regeringens udkast til strategi for affaldsforebyggelse – Danmark uden affald II – i høring. Dansk Affaldsforening sender hermed bemærkninger til strategien.

Høringssvaret er afgivet med forbehold for en senere politisk behandling i Dansk Affaldsforenings bestyrelse.

Danmark uden affald II – udkast til strategi for affaldsforebyggelse

Ifølge strategien handler affaldsforebyggelse grundlæggende om, at vi mindsker spild, reducerer mængden af affald og mindsker indholdet af problematiske stoffer i produkter.

Regeringen lægger op til en indsats, der har fokus på to tværgående temaer:

- Danske **virksomheder** skal blive bedre til at producere mere for mindre.
- Det skal være nemmere for **forbrugerne**, at købe produkter og tjenesteydelser, som har mindre ressourcetræk, har færre problematiske stoffer og producerer mindre affald.

Indsatsen sætter også fokus på fem indsatsområder:

- **Madspild** skal reduceres i alle led af værdikæden.
- **Bygge- og anlægsbranchen** skal kunne handle mere ressourceeffektivt, og problematiske stoffer skal håndteres sundheds- og miljøforsvarligt.
- **Tekstilvirksomheder** skal reducere miljøbelastningen, og det skal gøres nemmere at genbruge og genanvende tekstiler.
- Det skal være nemmere at genbruge og genanvende **elektronik og elektronikaffald**, og levetiden skal forlænges.
- Miljøbelastningen fra **emballage** skal mindskes.

Strategien peger på, at udviklingen til et mere ressourceeffektivt samfund kræver involvering og tæt samarbejde mellem alle aktører. En central målsætning er, at det skal være nemmere for borgere og virksomheder at træffe de grønne valg. Et forudsætning for det er, at forandringen er integreret i samfundet.

Strategien åbner op for mange veje til målene, hvilket har den konsekvens, at strategien ikke er særlig konkret i sine målsætninger eller rollefordeling.

Strategien indeholder således mere end 70 gode og inspirerende initiativer, der skal understøtte strategien. Et væsentligt element i strategien er at sætte fokus på hele værdikæden. Det betyder, at der lægges op til etableringen af partnerskaber, hvor aktørerne fra alle led i værdikæden mødes og drøfter, hvordan man konkret kan mindske spild, reducere mængden af affald og/eller mindske indholdet af problematiske stoffer.

Der er afsat begrænset midler til strategien, blandt andet fordi der allerede findes en række relevante puljer og fonde.

Strategiens målsætninger og roller

Dansk Affaldsforening er enige i, at der er behov for en særskilt indsats, således at vi kan styrke forebyggelsen af affald, der som bekendt har den største miljømæssige effekt. Strategien peger på en række afgørende temaer og indsatsområder, hvor en målrettet indsats kan have en betydelig effekt.

Vi finder også, at forebyggelsesstrategien supplerer regeringens ressourcestrategi (Danmark uden affald), da vi skal have fokus på såvel håndteringen af affald som forebyggelsen af affald.

Vi er enige i, at det er vigtigt, at der sættes fokus på hele værdikæden, når vi skal prioritere indsatsen. Produktion og design er afgørende, men også de øvrige led i produktet eller servicens liv kan bidrage med vigtig viden om og initiativer til, hvordan vi kan blive bedre til at affaldsforebygge.

Dansk Affaldsforening vil derfor opfordre til, at der i strategien sættes lidt mere fokus på den aktive rolle, som kommuner og affaldsselskaber kan spille i forbindelse med affaldsforebyggelse. Den viden og de opgaver, kommuner og affaldsselskaber løfter, lægger naturligt op til, at de også har en central rolle, når det handler om affaldsforebyggelse.

For borgerne hænger sortering af affald sammen med affaldsforebyggelse. Den viden kan bruges aktivt på lokalt plan til at fremme forebyggelsen.

Kommuner og affaldsselskaber bør således have en aktiv rolle gennem sin daglige kontakt med borgerne, men også i relation til de partnerskaber der etableres, grundet deres viden om affald i almindelighed.

Kontakten med borgerne

Kommuner og affaldsselskaber er dagligt i kontakt med borgerne. En kontaktflade der allerede i dag bruges til kommunikation og dialog. Vi kan fx pege på:

- En kommunikationsindsats via annoncer, pjecer, hjemmesider og diverse aktiviteter, hvor de vejleder og er i dialog om korrekt affaldsadfærd.
- Pladsfolkene på genbrugspladserne, som dagligt møder borgerne.
- Chauffører, der henter storskrald til genanvendelse.
- Skraldemændene, der møder borgerne, når de henter (sorteret) affald ved husstandene.
- Skoletjenesten, hvor elever undervises i affald og miljø.
- Dialog med fx viceværter og grundejerforeninger.

Den direkte kontakt handler naturligvis primært om, hvordan affaldet håndteres korrekt, men er samtidig en oplagt mulighed for at kommunikere og gå i dialog om affaldsforebyggelse. Noget tilsvarende sker på en

række andre infrastrukturområder som fx sundhed, trafiksikkerhed, vandforsyning og energiforsyning. Her er en forebyggende indsats ofte både en ret og en pligt. På sammen måde kan vi forestille os, at kommuner og affaldsselskabers arbejde med affaldshåndtering går hånd i hånd med at arbejde med affaldsforebyggelse.

Direkte genbrug og forberedelse til genbrug

Et vigtigt element i affaldsforebyggelsen er, at arbejde for at affald/produkter, der stadig kan anvendes, bliver i "kredsløbet". Kommuner og affaldsselskaber har i mange år, måtte forholde sig til, at borgerne har afleveret "affald", der kan genbruges, via genbrugspladser og storskraldsordninger.

De har set det som en naturlig opgave, i forlængelse af de øvrige opgaver på affaldsområdet, at arbejde for at øge direkte genbrug, hvor det har været muligt. Hvis affaldet kan bruges endnu en gang, har de set det som deres ansvar at sikre dette. Kommuner og affaldsselskaber har løftet opgaven på forskellig vis, og som eksempler kan nævnes:

- Byttecontainere på genbrugspladser, hvor borgerne kan stille "genbrugsaffald", som andre borgere kan tage.
- Samarbejde med frivillige organisationer, nødhjælpsorganisationer eller lokaleforeninger, der får adgang til "genbrugsaffaldet".
- Genbrugsbutikker i forbindelse med genbrugspladserne, hvor borgerne kan købe "genbrugsaffaldet".

Specielt hvad angår tøj, har mange kommuner og affaldsselskaber haft samarbejder med nødhjælpsorganisationer, der har fået lov til at stille containere op på offentlige arealer og/eller på genbrugspladsen, hvor borgerne kunne lægge deres aflagte men brugbare tekstiler.

Som bekendt er direkte genbrug ikke forbeholdt genbrugspladserne, men udgør en mindre industri. Der er mange (private) genbrugsbutikker og antikvarier, der handles brugte ting via internettet, der er loppemarkeder overalt, og vi er begyndt at dele vores babytøj, boremaskiner og bil med naboen. Ikke desto mindre modtager kommuner og affaldsselskaber via genbrugspladser og storskraldsordninger affald, der kan genbruges.

Forebyggelsesstrategien bør derfor forholde sig mere aktivt til kommuners, affaldsselskabers og borgernes muligheder for at deltage aktivt i direkte genbrug via genbrugspladser og storskraldsordninger. Vi har ingen interesse i, at tage brødet ud af munden på andre, men vi mener, det er en del af vores opgave at sikre, at værdifuldt affald ikke går til spilde.

Som et led i dette er der efter vores opfattelse brug for en kortlægning af de kommunale aktiviteter og gerne konkrete anbefalinger om direkte genbrug på lokalt plan. Konkret vil vi foreslå, at der gennemføres et projekt med dette formål. Vi har vedlagt et udkast til, hvordan et sådan projekt kan udformes ("Mere direkte genbrug via genbrugspladserne").

Målet er blandt andet at pege på (forretnings)modeller for direkte genbrug i kommunerne, eksempelvis gennem lokale partnerskaber mellem offentlige, private og frivillige organisationer.

Kommunerne og affaldsselskaberne har i mange år haft succes med deres aktiviteter i relation til direkte genbrug, og det er afgørende at denne indsats kan fortsætte. Kommuner og affaldsselskaber er et naturligt supplement til de mange andre genbrugsaktiviteter, der finder sted i privat regi blandt borgere og virksomheder.

Bedre produktdesign – kan kommuner og affaldsselskaber hjælpe?

Kommuner og affaldsselskaber har begrænset viden om, hvordan man udvikler og designer produkter, så de gøres mere ressourceeffektive og indeholder færre miljøfremmede stoffer. Men de ved noget om, hvilke

typer affald der er vanskelig at håndtere og behandle, herunder hvad der er vanskeligt at kommunikere ud til borgerne.

Når strategien derfor lægger vægt på at inddrage hele værdikæden, bør den også inddrage kommuner og affaldsselskaber, da de udgør et væsentligt led.

Et godt eksempel er plast. Det er et komplekst produkt, findes i utallige typer, noget er nemt at genanvende, andet kan ikke genanvendes, det er vanskeligt at kommunikere til borgerne, det er svært at følge affaldsstrømmene og behandlingsteknologierne er ikke færdigudviklet. Meget af dette kunne måske blive nemmere, hvis der skete ændringer i den måde, man designer og producerer plastprodukter på. Andre produkter som fx elektronik, bygge- og anlægsprodukter og tekstiler har samme iboende udfordringer.

Hvis dem, der udvikler og designer nye produkter, fik en bedre viden om de udfordringer, der ligger i håndteringen af affaldet, kunne det måske motivere dem til i højere grad at tænke affaldsfasen ind i produktet. Der er allerede tendenser til en sådan udvikling i fx emballage- og bilbranchen.

Vi skal derfor opfordre til, at den viden, der ligger hos kommuner og affaldsselskaber om affaldet, indgår i de partnerskaber, som netop arbejder med udvikling og design af produkter med henblik på affaldsforebyggelse og bedre muligheder for at genanvende.

Affaldsforebyggelse og genanvendelse skal planlægges parallelt

Regeringens ressourcestrategi – Danmark uden affald – lægger op til, at vi skal øge genanvendelsen. Som bekendt deler vi denne målsætning, men samtidig skal der tages hensyn til den kobling, der er mellem de systemer, vi udvikler for at øge genanvendelsen, og dem vi udvikler for at fremme affaldsforebyggelsen.

Fx er der store forebyggelsespotentialer for madaffald, papir- og papaffald. Får vi succes med det, vil behovet for behandlingskapacitet naturligvis falde. Denne kobling bør fremgå af forebyggelsesstrategien, og vi anbefaler, at der iværksættes initiativer, der har dette område som fokus.

Sker det ikke, kan der være en risiko for, at de to strategier modarbejder hinanden, samt der foretages fejlinvesteringer i infrastruktur og anlæg til genanvendelse.

Kommuner og affaldsselskaber skal være et godt eksempel

Kommuner og affaldsselskaber har via indkøb muligheder for at fremme affaldsforebyggelsen, og skal selvfølgelig gøre det i det omfang, det er muligt, som det også fremgår af strategien. Ligeledes skal de gå forrest i det daglige ved at vise, at de også tænker i ressourceeffektivitet og genbrug.

Der kan også overvejes helt andre midler, for at fremme genbrug hos kommunerne. Eksempelvis kunne det foreslås, at den kommunale anlægsramme ikke omfatter byggeri, der anvender genbrugsmaterialer og/eller opfylder nul-energikravene. Dette vil i givet fald kunne drøftes i økonomiforhandlingerne mellem kommunerne og staten.

Finansiering

Strategien peger som tidligere nævnt på en række initiativer, der skal understøtte indsatsen. Det fremgår også, at der allerede eksisterer en række puljer og fonde, der kan bidrage økonomisk. Vi forstår ligeledes, at der er afsat nogle midler til konkrete tiltag, herunder partnerskaberne, over en tre årig periode. Det fremgår dog ikke, hvordan man forestiller sig, at den daglige indsats finansieres.

Det er som sagt vores opfattelse, at kommuner og affaldsselskaber – ikke mindst i samspil med borgerne – har en naturlig rolle som aktiv aktør i bestræbelserne på at fremme affaldsforebyggelsen. Det er dog ikke helt klart, hvordan en sådan indsats kan finansieres.

Som reglerne er i dag, bruges de kommunale affaldsgebyrer primært på at finansiere de opgaver, der knytter sig til affaldshåndtering. Derfor er en mulighed at se på om, og i givet fald hvordan, affaldsgebyrer kan

anvendes til at finansiere en forebyggende indsats. En mulighed er via de frikommuneforsøg, der kører i forvejen.

Uanset dette, finder vi det afgørende, at der bliver peget på en legitim måde, som kommuner og affaldsselskaber kan finansiere indsatsen på.

Afslutning

Dansk Affaldsforening bakker op om strategiens målsætninger og finder, at den peger på såvel de tværgående temaer som indsatsområder med væsentlig betydning. Vi håber dog, at strategien i sin endelige udformning i højere grad vil pege på den aktive rolle, som Dansk Affaldsforening mener, at kommuner og affaldsselskaber kan spille, ikke mindst i relation til den lokale dialog med borgerne.

Strategiens succes er i høj grad afhængig af de mange initiativer, der lægges op til, og de partnerskaber der skal arbejde med udfordringerne. Vi ser også, at såvel foreningen som vores medlemmer kan spille en aktiv rolle, når det skal føres ud i livet.

Vi håber derfor, at Miljøstyrelsen vil mødes med os, når den endelige strategi er færdig, så vi kan drøfte, hvordan vi mere konkret kan indgå i implementeringen af strategien.

Vi står naturligvis også til rådighed, hvis Miljøstyrelsen ønsker et møde, hvor vi kan uddybe vores høringssvar.

Med venlig hilsen



Mads Jakobsen
Formand



Ole Bondo Christensen
Næstformand